

PŘEDKLÁDACÍ ZPRÁVA PRO PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

Parlamentu České republiky se ke schválení předkládá „Návrh na přístup České republiky k Ženevskému aktu Lisabonské dohody o označení původu a zeměpisných označení (dále jen „Ženevský akt“).

Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu a Ženevský akt Lisabonské dohody o označení původu a zeměpisných označení

Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu ze dne 31. října 1958 (dále jen „Lisabonská dohoda“) vytvořila zvláštní unii v rámci Unie na ochranu průmyslového vlastnictví (dále jen „Zvláštní unie“), která byla zřízena Pařížskou úmluvou¹. Podle podmínek Lisabonské dohody se smluvní strany zavazují chránit na svých územích označení původu výrobků jiných zemí Zvláštní unie, která jsou uznávána a chráněna v zemi původu a zapsána u Mezinárodního úřadu Světové organizace duševního vlastnictví (dále jen „WIPO“).

Ve smyslu Lisabonské dohody se označením původu rozumí zeměpisný název země, oblasti nebo místa, sloužící k označení původu výrobku, jehož jakost anebo znaky jsou dány výlučně nebo podstatně zeměpisným prostředím, čítaje v to činitele přírodní a lidské (z českých označení původu jmenujme např. Česko-budějovické pivo, Vambereckou krajku, Žatecký chmel, Pardubický perník, Karlovarské oplatky, Český granát). Označení původu je kolektivním nástrojem na podporu a rozvoj regionálních produktů, pomáhá udržet jejich kvalitu a dobrou pověst. Mezinárodní zápis označení původu poskytuje výrobcům rozsáhlou ochranu proti padělání. Hlavní výhodou zápisu podle Lisabonské dohody je možnost získání mezinárodní ochrany bez ohledu na kategorii výrobků (zemědělské i nezemědělské), v několika zemích najednou, podáním jedné žádosti v jednom jazyce s jednou sadou poplatků, placených v jedné měně. Vzniklá ochrana je časově neomezená.

V současné době má Lisabonská dohoda 30 smluvních stran, mezi nimi i sedm členských států Evropské unie, a to Bulharsko, Českou republiku, Francii, Itálii, Maďarsko, Portugalsko a Slovensko (dále jen „7 ČS EU“). Samotná Evropská unie (dále jen „EU“) stranou Lisabonské dohody není, jelikož tato dohoda neumožňuje přístup mezinárodním organizacím, ale pouze státům. Dalšími smluvními stranami jsou Albánie, Alžírsko, Bosna a Hercegovina, Burkina Faso, Černá Hora, Dominikánská republika, Kongo, Kostarika, Kuba, KLDK, Gabon, Gruzie, Haiti, Irán, Izrael, Mexiko, Nikaragua, Peru, Moldavsko, Srbsko, Togo, Tunisko, Severní Makedonie.

20. května 2015 byl přijat Ženevský akt Lisabonské dohody o označení původu a zeměpisných označení (dále jen „Ženevský akt“), který Lisabonskou dohodu revidoval, rozšířil oblast její působnosti i na zeměpisná označení² ve smyslu Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS)³ a umožnil přístup mezivládním organizacím. Ženevský akt vstoupil v platnost dne 26. února 2020⁴.

---

¹ Úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví, přijatá v Paříži dne 20. března 1883

² Zeměpisným označením se rozumí název území používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže toto zboží má určitou kvalitu, pověst nebo jiné vlastnosti, které lze přičíst tomuto zeměpisnému původu, a jestliže výroba nebo zpracování anebo příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území.

³ Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS) představuje jednu ze základních dohod Světové obchodní organizace (WTO).

⁴ V souladu s čl. 29 odst. 2 Ženevského aktu se tak stalo tři měsíce poté, co pět způsobilých stran uložilo své ratifikační listiny nebo listiny o přístupu. Jako pátá uložila dne 26. listopadu 2019 svou listinu o přístupu Evropská unie.

Specifická situace v Evropské unii

V EU platí jednotné systémy ochrany zeměpisných označení pro vína⁵, lihoviny⁶, aromatizovaná vína⁷ a další zemědělské produkty a potraviny⁸. Jak potvrdil Soudní dvůr EU v rozsudku ve věci C-389/15 ze dne 25. října 2017, má EU v oblastech, jež Ženevský akt upravuje, výlučnou pravomoc.

EU přistoupila k Ženevskému aktu dne 26. listopadu 2019. Stalo se tak na základě Rozhodnutí Rady (EU) o jejím přistoupení k Ženevskému aktu⁹ (dále jen „Rozhodnutí“), které vstoupilo v platnost dne 13. listopadu 2019. Ve stejný den vstoupilo v platnost i Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) o opatřeních EU po jejím přistoupení k Ženevskému aktu¹⁰ (dále jen „Nařízení“).

Na území EU vstoupil Ženevský akt v platnost dne 26. února 2020.

EU v současné době nemá jednotnou právní úpravu pro nezemědělské produkty. Nemůže tedy nezemědělským produktům poskytnout ochranu. 7 ČS EU, které jsou smluvními stranami Lisabonské dohody, naopak tato dohoda umožňuje poskytovat ochranu zemědělským i nezemědělským označením původu na základě Lisabonské dohody již dlouhodobě. Aby tyto státy mohly na svých územích zajistit kontinuitu práv udělených Lisabonskou dohodou a plnit povinnosti z ní vyplývající, mohou zůstat jejími smluvními stranami i nadále. Navíc byly výslovně zmocněny k přistoupení k Ženevskému aktu¹¹. Jak vyplývá z výše uvedeného rozsudku SDEU ve věci C-389/15, národní kompetence členských států v této oblasti byly přesunuty na EU.

Přistoupení 7 ČS EU (tzn. i České republiky) k Ženevskému aktu má zásadní význam pro zachování kontinuity ochrany jejich stávajících označení původu a zeměpisných označení, jelikož se jedná při splnění podmínek podle čl. 11 Nařízení o předpoklad pro zachování ochrany práv udělených podle Lisabonské dohody a zajištění navazující ochrany podle Ženevského aktu (viz níže)¹². Významné

---

⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007.

⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/787 ze dne 17. dubna 2019 o definici, popisu, obchodní úpravě a označování lihovin, používání názvů lihovin v obchodní úpravě a při označování jiných potravin, ochraně zeměpisných označení lihovin, používání lihu a destilátů zemědělského původu při výrobě alkoholických nápojů a o zrušení nařízení (ES) č. 110/2008.

⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 251/2014 ze dne 26. února 2014 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení aromatizovaných vinných výrobků a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1601/91.

⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin.

⁹ Rozhodnutí Rady (EU) 2019/1754 ze dne 7. října 2019 o přistoupení EU k Ženevskému aktu Lisabonské dohody o označení původu a zeměpisných označení.

¹⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1753 ze dne 23. října 2019 o opatřeních Unie po jejím přistoupení k Ženevskému aktu Lisabonské dohody o označení původu a zeměpisných označení.

¹¹ Čl. 3 Rozhodnutí Rady (EU) 2019/1754, který stanoví, že členské státy, které si to přejí, se zmocňují, aby společně s Uníí Ženevský akt ratifikovaly nebo k němu případně přistoupily, a to v zájmu Unie a v plném souladu s její výlučnou pravomocí.

Dále též bod 11 preambule Nařízení EP a Rady (EU) 2019/1753 („Členské státy, které jsou již stranami Lisabonské dohody, by jimi měly mít možnost zůstat, zejména proto, aby byla zajištěna kontinuita udělených práv a plnění povinností stanovených touto dohodou. Měly by však jednat výhradně v zájmu Unie a při plném respektování výlučné pravomoci Unie. Uvedené členské státy by proto měly vykonávat svá práva a povinnosti podle Lisabonské dohody v plném souladu se zmocněním uděleným Uníí podle tohoto nařízení...“) a bod 9 preambule Rozhodnutí Rady (EU) 2019/1754 („Současně se tak umožní zajistit kontinuitu práv vyplývajících ze stávajícího členství sedmi členských států ve Zvláštní unii.“).

Viz též žaloba C-24/20, k revizi rozhodnutí 2019/1754, zveřejněná v úředním věstníku EU č. 77/35.

¹² Čl. 11 Nařízení, obsahující přechodná ustanovení pro označení původu pocházející z členských států, která jsou již zapsána podle Lisabonské dohody.

je i pro aktivní zapojení EU do hlasování a rozhodovacích procesů ve Shromáždění Zvláštní unie Ženevského aktu^{13,14}.

Dne 17. ledna 2020 podala Evropská komise k Soudnímu dvoru EU žalobu proti Radě (věc C-24/20) v níž navrhuje, aby Soudní dvůr EU zrušil články 3 a 4 Rozhodnutí. Zároveň však Evropská komise navrhuje, aby Soudní dvůr EU zachoval účinky zrušených ustanovení pro ty ČS EU, které již jsou členy Lisabonské dohody. Tyto státy by tak měly být nadále zmocněny k přistoupení k Ženevskému aktu, podle článku 3 Rozhodnutí, pokud jej uplatní ve stanovené lhůtě¹⁵. V rámci uvedeného řízení uplatní Rada vůči výše uvedené žalobě Evropské komise námitku nepřipustnosti.

Soulad Ženevského aktu s právním řádem ČR

Ženevský akt je v souladu s českým právním řádem, se závazky vyplývajícími z členství České republiky v EU, s příslušným právem EU týkajícím se ochrany označení původu a zeměpisných označení zemědělských produktů a potravin, s dohodou TRIPS, se závazky převzatými v rámci jiných platných smluv, jakož i s obecně uznávanými zásadami mezinárodního práva. Ženevský akt je prezidentskou smlouvou podle článku 49 písm. a) a e) Ústavy České republiky (zák. č. 1/1993 Sb.), neboť upravuje práva a povinnosti osob a věci, jejichž úprava je vyhrazena zákonu.

V současné době probíhají práce na novele zákona č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele. Důvodem novelty je zajištění souladu s přímo použitelnými předpisy Evropské unie¹⁶.

Po udělení souhlasu obou komor Parlamentu České republiky s přístupem České republiky k Ženevskému aktu, podepsáním listin o přístupu prezidentem republiky a vyhlášení ve Sbírce mezinárodních smluv se Ženevský akt stane součástí právního řádu, bude přímo použitelný a bude mít aplikační přednost před zákonem.

Dopad přístupu ČR k Ženevskému aktu

Z hlediska provádění smlouvy je vzhledem k výlučné kompetenci EU v oblastech, které upravuje Ženevský akt a Nařízení, třeba rozlišit následující situace:

- a) Nové žádosti o mezinárodní zápis zeměpisných označení chráněných a zapsaných podle práva EU a vztahující se k produktům pocházejícím z EU bude podávat (z podnětu členských států) Evropská komise¹⁷. To se zatím (do přijetí příslušné legislativy na úrovni EU) nebude týkat nezemědělských výrobků.
- b) U označení původu produktu, které již je zapsáno v mezinárodním rejstříku podle Lisabonské dohody a zároveň je zapsáno v rejstříku EU, bude třeba, aby se uživatelé rozhodli, zda budou chtít

¹³ čl. 22 odst. 4 písm. b) bod ii) Ženevského aktu stanoví, že každá smluvní strana, která je mezivládní organizací, je oprávněna hlasovat za své členské státy, a to počtem hlasů rovným počtu jejich členských států, které jsou smluvní stranou tohoto aktu.

¹⁴ Další podrobnosti týkající se přechodných opatření souvisejících s přístupem EU k ŽA nejsou uvedeny, neboť přesahují účel této Předkládací zprávy.

¹⁵ Využití zmocnění přistoupení k Ženevskému aktu by podle žalobního návrhu mělo platit pro 7 ČS EU, pokud ho uplatní před vydáním rozsudku Soudního dvora EU, nejpozději do nabytí účinnosti rozhodnutí Rady, ke kterému by mělo dojít v rozumné době nepřekračující šest měsíců od vydání rozsudku Soudního dvora EU.

¹⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1753 ze dne 23. října 2019 o opatřeních Unie po jejím přistoupení k Ženevskému aktu Lisabonské dohody o označení původu a zeměpisných označení

¹⁷ Seznam přihlašovaných označení se přijímá tzv. přezkumným postupem podle čl. 5 a 6 nařízení EP a Rady (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí, přičemž možnost členského státu obrátit se na Soudní dvůr EU ve smyslu článku 263 nebo článku 265 Smlouvy o fungování Evropské unie není dotčena.

zachovat jeho mezinárodní ochranu. Pokud ano, bude nutné požádat o mezinárodní zápis podle Ženevského aktu. Tím bude zajištěna i kontinuita mezinárodní ochrany. Podmínkou tohoto opatření je přístup ČR k Ženevskému aktu. V opačném případě bude třeba požádat o zrušení mezinárodního zápisu daného označení původu podle Lisabonské dohody. Lhůta pro oznámení příslušné volby Evropské komisi je nejpozději do 14. listopadu 2022.

- c) U označení původu produktu, které již je zapsáno v mezinárodním rejstříku podle Lisabonské dohody, ale které v současné době není zapsáno v rejstříku EU, nicméně tento produkt spadá do oblasti působnosti přímo použitelných předpisů EU, bude třeba, aby se uživatelé rozhodli, zda budou chtít zachovat jeho ochranu. Pokud ano, bude třeba nejprve požádat o zápis daného označení původu do rejstříku EU a následně požádat o jeho mezinárodní zápis podle Ženevského aktu. Tím bude zajištěna kontinuita jejich mezinárodní ochrany. Podmínkou tohoto opatření je přístup ČR k Ženevskému aktu. V opačném případě bude třeba požádat o zrušení mezinárodního zápisu daného označení původu podle Lisabonské dohody. Lhůta pro oznámení příslušné volby Komisi a podání žádosti o zápis do rejstříku EU je nejpozději do 14. listopadu 2022.
- d) Česká republika bude moci zachovat stávající zápisy v mezinárodním rejstříku podle Lisabonské dohody pro označení původu pro nezemědělské výrobky. Může rovněž podávat další žádosti o zápis takových označení původu a zeměpisných označení do mezinárodního rejstříku podle Lisabonské dohody.

Přístup České republiky k Ženevskému aktu nebude mít bezprostřední dopad na státní rozpočet.

Označení původu a zeměpisná označení mají značnou ekonomickou a kulturní hodnotu. Podporují rozvoj nových pracovních příležitostí v zemědělství, ve výrobě, ve zpracování a dalších souvisejících službách. Mají příznivý vliv na rozvoj venkova, na turistický ruch a na pověst České republiky ve světě. Přístup České republiky k Ženevskému aktu bude mít jednoznačně pozitivní dopad na podnikatelské prostředí. Zajistí kontinuitu ochrany výrobků českých podnikatelů, podpoří nabídku kvalitních produktů, posílí spravedlivou hospodářskou soutěž a přispěje k ochraně spotřebitele. Ženevský akt činí mezinárodní zápisný systém založený Lisabonskou dohodou atraktivní i pro státy a mezinárodní organizace s regionálními registračními systémy, které zatím nejsou členy Zvláštní unie, ale jejichž přístup lze očekávat. Tím by se dále rozšířilo chráněné teritorium pro české výrobky. Je třeba zmínit, že za převedení zeměpisného označení ze starého systému ochrany podle Lisabonské dohody do nového systému ochrany podle Ženevského aktu, budou uživatelé povinni uhradit přechodový poplatek ve výši 500 CHF za každou jednotlivou změnu¹⁸, nicméně výhody v podobě zvýšení konkurenceschopnosti českých podnikatelů a jejich výrobků ve světě převyšují.

S návrhem na přístup České republiky k Ženevskému aktu vláda ČR vyslovila souhlas dne 20. července 2020 svým usnesením č. 765.

V Praze dne 4. srpna 2020

Předseda vlády: Ing. Andrej Babiš v.r.

---

¹⁸ Článek 7 Ženevského aktu ve spojení s pravidlem 8 Prováděcího řádu k Ženevskému aktu a pravidlem 8 Společného prováděcího řádu k Lisabonské dohodě a Ženevskému aktu